

JUSTITSMINISTERIET

Civilafdelingen

Dato: 3. marts 2014
Kontor: Procesretskontoret
Sagsbeh: Morten Duus
Sagsnr.: 2011-740-0032
Dok.: 1070391

REDEGØRELSE om erfaringerne med reglerne om gruppesøgsmål

1. Indledning

1.1. I 2007 blev der med lov nr. 181 af 28. februar 2007 om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love (Gruppesøgsmål m.v.) indført regler om gruppesøgsmål i dansk ret.

Gruppesøgsmål er en procesform, der giver mulighed for på en effektiv måde at håndtere tvister om et større antal ensartede krav. Reglerne, der i det væsentlige bygger på Retsplejerådets betænkning nr. 1468/2005 om reform af den civile retspleje IV (Gruppesøgsmål mv.), trådte i kraft den 1. januar 2008.

1.2. Det fremgår af Justitsministeriets besvarelse af 18. januar 2007 af spørgsmål nr. 24 vedrørende lovforslag nr. L 41 (forslag til lov om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love (Gruppesøgsmål m.v.), der blev fremsat den 10. oktober 2006), at ministeriet efter 3 år vil udarbejde en redegørelse til Retsudvalget om erfaringerne med de nye regler om gruppesøgsmål. Af besvarelsen fremgår det endvidere, at Justitsministeriet i den forbindelse vil inddrage de norske erfaringer med gruppesøgsmål efter frameldingsmodellen, hvor andre end offentlige myndigheder har fungeret som grupperepræsentant, jf. den norske tvistelovs kapitel 35.

Der blev herefter indsat en revisionsbestemmelse i lovforslaget om indførelsen af gruppesøgsmål som procesform i Danmark, hvorefter justitsministeren i folketingsåret 2010-11 skulle fremsætte forslag til revision af lo-

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

ven. Da der i 2010 imidlertid kun var gennemført ét gruppesøgsmål, blev bestemmelsen ved lov nr. 272 af 4. april 2011 ændret, således at justitsministeren i folketingsåret 2013-14 fremsætter forslag om revision af loven.

1.3. Justitsministeriet har til brug for udarbejdelsen af denne redegørelse anmodet følgende myndigheder og organisationer om en udtalelse om deres erfaringer med reglerne om gruppesøgsmål siden reglernes ikrafttræden den 1. januar 2008:

Østre Landsret, Vestre Landsret, Sø- og Handelsretten, samtlige byretter, Den Danske Dommerforening, Dommerfuldmægtigforeningen, Domstolsstyrelsen, Advokatrådet, Akademikernes Centralorganisation, Danmarks Jurist- og Økonomforbund, Danmarks Rederiforening, Dansk Arbejdsgiverforening, Dansk Ejendomsmæglerforening, Dansk Erhverv, Dansk Industri (DI), Dansk InkassoBrancheforening, Dansk Retspolitisk Forening, Danske Regioner, Danske Speditører, ADIPA, Voldgiftsinstituttet, Fagligt Fælles Forbund 3F, Finansrådet, Forbrugerombudsmanden, Forbrugerrådet, Foreningen af Advokater og Advokatfuldmægtige i DJØF, Foreningen Danske Inkassoadvokater, Forenede Danske Motorejere (FDM), Foreningen af Statsforvaltningsdirektører, Foreningen af Statsforvaltningsjurister Forsikring & Pension, Frederiksberg Kommune, FSR – danske revisorer, FTF, Funktionærernes og Tjenestemændenes Fællesråd, HK/Danmark, HK Landsklubben Danmarks Domstole, Håndværksrådet, Institut for Menneskerettigheder, Købehavns Kommune, KL, Københavns Retshjælp, Københavns Universitet, Landsforeningen af beskikkede advokater, Landsorganisationen i Danmark (LO), Liberale Erhvervs Råd, Procesbevillingsnævnet, Realkreditrådet, Rigsadvokaten, Rigspolitiet, Syddansk Universitet, Voldgiftsnævnet for Bygge- og Anlægsvirksomhed, Aarhus Retshjælp og Aarhus Universitet.

Justitsministeriet har tillige anmodet det norske justitsministerium om en udtalelse.

Justitsministeriet har modtaget hørings svar fra:

Østre Landsret, Vestre Landsret, Retten i Esbjerg, Retten i Hillerød, Retten i Nykøbing Falster, Domstolsstyrelsen, Advokatrådet, Copenhagen Business School, Danske Advokater, Dansk Arbejdsgiverforening, Forbrugerombudsmanden, Forenede Danske Motorejere (FDM), Forsikring og Pension, FSR – danske revisorer, HK Landsklubben Danske Domstole, Håndværksrådet, Institut for Menneskerettigheder, Kommunernes Landsfor-

ening (KL), Københavns Retshjælp, Procesbevillingsnævnet, Realkreditrådet, Rigsadvokaten, Voldgiftsinstituttet og det norske justitsministerium.

Sø- og Handelsretten har herudover i forbindelse med den ændring af § 8, stk. 3, der blev foretaget ved § 1 i lov nr. 272 af 4. april 2011, afgivet høringssvar.

Under pkt. 2 nedenfor er gengivet de væsentligste punkter i de modtagne høringssvar og Justitsministeriets bemærkninger hertil.

2. Høringssvar

2.1. Generelle bemærkninger

Retten i Esbjerg, Retten i Hillerød, Retten i Nykøbing Falster, Domstolsstyrelsen, Dansk Arbejdsgiverforening, Forsikring og Pension, FSR – danske revisorer, HK Landsklubben Danske Domstole, Håndværksrådet, Institut for Menneskerettigheder, Kommunernes Landsforening (KL), Københavns Retshjælp, Realkreditrådet, Rigsadvokaten og Voldgiftsinstituttet har ingen bemærkninger til de nye regler om gruppesøgsmål.

Højesteret har redegjort for den ene ankesag og de fire kæremål, som retten på tidspunktet for høringssvarets afgivelse havde behandlet, siden reglerne om gruppesøgsmål trådte i kraft den 1. januar 2008.

Østre Landsret har redegjort for de to sager, som retten på tidspunktet for høringssvarets afgivelse havde behandlet, siden reglerne om gruppesøgsmål trådte i kraft den 1. januar 2008.

Danske Advokater har anført, at de gældende regler er velfungerende og virker efter hensigten. Kendskabet til retsudviklingen på området er vigtig, hvorfor organisationen finder det hensigtsmæssigt, at retskilder om gruppesøgsmål er tilgængelige på domstolens hjemmeside.

Copenhagen Business School (CBS) har anført, at der ikke er behov for en markant udvidelse af anvendelsesområdet for gruppesøgsmål, og at der alene synes at være behov for et “serviceeftersyn” af de gældende regler.

Forbrugerombudsmanden har anført, at han i de forløbne år har haft en række sager, hvor anvendelsen af reglerne om gruppesøgsmål har været aktuel. Sagerne har navnlig vedrørt det finansielle område, og de er alle afsluttet med indgåelsen af udenretlige forlig. Det er Forbrugerombudsmandens klare opfattelse, at det først og fremmest er eksistensen af reglerne om gruppesøgsmål og muligheden for at anvende dette institut, der har gjort det muligt at indgå de nævnte forlig.

2.2. Godkendelse af sagen som gruppesøgsmål

2.2.1. Høringssvar

Advokatrådet finder, at retten bør være forpligtet til at høre sagsøgte, inden retten admitterer et gruppesøgsmål. Det bør endvidere sikres, at anvendelsen af gruppesøgsmål ikke medfører, at almindelige regler om beviskrav udhules til fordel for gennemsnits- og rimelighedsbetragtninger ved rettens stillingtagen til, om der foreligger ensartede krav i henhold til retsplejelovens § 254 a, stk. 1.

Gruppesøgsmål er en egnet procesform i relation til f.eks. sager om produktansvar, herunder sager om defekt- og ansvarsvurdering, og erstatningssager baseret på prospektansvar, men ikke i relation til sager af mere individuel karakter. Sager, der fordrer indsigt i en differentieret rådgivning med individuelle forskelle, bør således ikke admitteres som gruppesøgsmål.

Danske Advokater har anført, at det med retsplejelovens § 254 b, stk. 1, nr. 1 og 5, helt grundlæggende bør sikres, at reglerne om gruppesøgsmål ikke påvirker de materielle regler og ikke medfører en forringet retsstilling for sagsøgte i forhold til individuelle søgsmål. Det er således vigtigt, at retten har et godt grundlag at træffe afgørelse på. Udfordringen for retten vil kunne være, at rettens afgørelse af, om kravene i et gruppesøgsmål kan betegnes som ensartede, og om gruppesøgsmål skønnes at være den bedste måde at behandle kravene på, normalt skal træffes på et tidligt stade af sagen, og uden at der for retten er fremlagt tilstrækkelige oplysninger.

Retsplejeloven indeholder ingen regel om rettens pligtmæssige høring af sagsøgte, inden retten træffer afgørelse om, hvorvidt sagen bør gennemføres som et gruppesøgsmål. I praksis har retten dog almindeligvis indhentet sagsøgtens bemærkninger, før retten har truffet afgørelse herom. Det kan på

denne baggrund overvejes at indsætte en bestemmelse, der forpligter retten til at høre sagsøgte, inden der træffes afgørelse.

Copenhagen Business School (CBS) har vedrørende retsplejelovens § 254 b, stk. 1, nr. 5, anført, at det er uklart, hvad der menes med, at gruppesøgsmålet skal være den ”bedste måde” at behandle kravene på. Endvidere bør betingelsen flyttes til lovens § 254 e, stk. 1, da det ikke er op til sagsøgeren at vurdere, om dette krav er opfyldt.

CBS har vedrørende retsplejelovens § 254 e, stk. 2, bemærket, at 1. pkt. i bestemmelsen i den kundgjorte lov ikke er identisk med det vedtagne lovforslag, idet "og/eller" er ændret til "eller". CBS har i den forbindelse anført, at den meget vigtige pointe, at retten kan træffe afgørelse om yderligere sikkerhedsstillelse, når tilmeldingsfristen er udløbet, er gået tabt ved den nævnte ændring i den vedtagne lov. Ordet ”eller” bør ifølge CBS føres tilbage til "og/eller", som er aldeles klart, eller, hvis dette findes uskønt, til "og".

Forenede Danske Motorejere (FDM) har anført, at organisationen ikke har erfaring med reglerne om gruppesøgsmål, men at de få sager, der har været behandlet efter reglerne siden ikrafttræden af disse den 1. januar 2008, kan give anledning til at overveje, om betingelserne for at anlægge et gruppesøgsmål er for restriktive.

2.2.2. Justitsministeriets overvejelser

2.2.2.1. Retsplejelovens § 254 a fastlægger, hvilke krav der kan behandles efter reglerne om gruppesøgsmål.

Efter bestemmelsen kan ensartede krav, som fremsættes på vegne af flere personer, under nærmere angivne betingelser behandles under et gruppesøgsmål efter reglerne i kapitel 23 a. Det gælder dog ikke sager om ægteskab, forældremyndighed, faderskab og medmoderskab, værgemål, prøvelse af administrativt bestemt frihedsberøvelse eller adoption uden samtykke, mortifikations- eller ejendomsdomme samt private straffesager. Såfremt lovforslag nr. L 22 om forslag til lov om en fælles patentdomstol m.v., der blev fremsat den 2. oktober 2013, vedtages, vil heller ikke sager, der efter retsplejelovens § 225 a, stk. 1, anlægges ved den fælles patentdomstol, kunne behandles som gruppesøgsmål.

Et gruppessøgsmål føres af en grupperepræsentant på gruppens vegne, således at de enkelte gruppemedlemmer ikke er selvstændige parter i sagen, jf. retsplejelovens § 254 c, stk. 1.

2.2.2.2. Det fremgår af pkt. 3.3.1 og 3.3.6 i de almindelige bemærkninger til lovforslag nr. L 41, at der ikke er grundlag for i selve lovteksten at angive nærmere kriterier for, hvad der forstås ved ensartede krav. Det bør således overlades til rettens skøn, om de fremsatte krav er tilstrækkeligt ensartede til, at gruppessøgsmål vil være en hensigtsmæssig procesform. Af betydning i den forbindelse vil navnlig være, om kravene udspringer af samme faktiske omstændigheder, og om de har samme retlige grundlag.

Det fremgår endvidere, at reglerne om gruppessøgsmål ikke kan anvendes på kravene i deres helhed, hvis der foreligger sådanne individuelle forhold angående krav, der tilkommer flere personer, at kravene ikke kan siges at være »ensartede«. I nogle tilfælde vil det imidlertid være muligt at udskille ensartede spørgsmål vedrørende kravene og anlægge et gruppessøgsmål herom. Under et sådant gruppessøgsmål vil en anerkendelsespåstand vedrørende de udskilte spørgsmål være udtryk for »kravene« i sagen, og betingelsen om, at der skal være tale om ensartede krav, vil derfor være opfyldt.

Af bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 10 (retsplejeloven § 254 e), fremgår det, at retten ved at udpege en grupperepræsentant implicit fastslår, at betingelserne for behandling af kravene efter reglerne om gruppessøgsmål er opfyldt.

Ifølge pkt. 3.5.2 og 3.5.4 i de almindelige bemærkninger til lovforslag nr. L 41 er reglerne om gruppessøgsmål udformet således, at afgørelsen af, om gruppessøgsmålet kan godkendes, i langt de fleste tilfælde bør kunne træffes hurtigt, og uden at parterne – og navnlig ikke sagsøgte – eller retten skal anvende meget store ressourcer på dette spørgsmål.

2.2.2.3. Justitsministeriet finder, at det bør være retten, der på baggrund af stævningens indhold og eventuelle yderligere oplysninger træffer beslutning om gruppessøgsmålets godkendelse, herunder om de omhandlede krav kan betegnes som ensartede.

Justitsministeriet finder således, at der ikke i lovteksten bør angives nærmere kriterier for, hvad der forstås ved ensartede krav. Det bør således overlades til rettens skøn at afgøre, om de fremsatte krav er tilstrækkeligt ensartede til, at gruppessøgsmål vil være en hensigtsmæssig procesform. Af

betydning for rettens afgørelse vil i den forbindelse navnlig være, om kravene udspringer af samme faktiske omstændigheder, og om de har samme retlige grundlag.

Justitsministeriet bemærker endvidere, at reglerne om gruppesøgsmål skal sikre bl.a., at godkendelsesprocessen ikke bliver unødigt omfattende og langvarig. Afgørelsen af, om gruppesøgsmål kan godkendes, bør således i langt de fleste tilfælde kunne træffes hurtigt, og uden at parterne – og navnlig sagsøgte – eller retten skal anvende meget store ressourcer på dette spørgsmål. Retten kan dog i forbindelse med godkendelsen af gruppesøgsmålet, hvis det findes hensigtsmæssigt, give modparten, gruppemedlemmerne eller andre adgang til at udtale sig, før retten tager stilling til, om sagen kan godkendes som gruppesøgsmål.

Som anført under pkt. 3.5.4 i de almindelige bemærkninger til lovforslag nr. L 41 finder Justitsministeriet, at det i nogle tilfælde vil kunne være hensigtsmæssigt, at retten indhenter en udtalelse fra sagsøgte, før retten tager stilling til, om gruppesøgsmålet kan godkendes, og retsplejelovens § 254 e, stk. 1, giver da som nævnt også mulighed herfor. Retten har således mulighed for i den konkrete sag at vurdere, hvilke processkridt der skønnes at være behov for, før retten tager stilling til, om gruppesøgsmålet kan godkendes, herunder indhente en udtalelse fra sagsøgte. Dette vil f.eks. kunne være hensigtsmæssigt, hvis der er tvivl om, i hvilket omfang der er tale om ensartede krav, eller om der i den konkrete situation er realistiske alternativer til at behandle sagen som gruppesøgsmål.

Justitsministeriet finder på den baggrund, at der ikke bør indføres en pligt for retten til at høre sagsøgte, inden retten godkender gruppesøgsmålet, herunder inden retten træffer afgørelse om, hvorvidt kravene kan betegnes som ensartede.

Justitsministeriet bemærker endelig, at der ikke er uoverensstemmelse mellem den vedtagne lov og den kundgjorte lov i forhold til lovens § 254 2, stk. 2, 1. pkt., men at der er forskel på det fremsatte lovforslag og den vedtagne lov. Forskellen mellem det fremsatte og det vedtagne lovforslag skyldes almindelig sproglig korrekturlæsning af lovforslaget, og den gældende formulering medfører efter ministeriets opfattelse ikke en ændret retstilstand i forhold til det oprindelig fremsatte lovforslag om gruppesøgsmål.

2.3. Tilmelding til gruppesøgsmålet

2.3.1. Høringssvar

Copenhagen Business School (CBS) foreslår, at retsplejelovens § 254 e, stk. 6, ændres, således at retten gives mulighed for at forlænge tilmeldingsfristen. Erfaringerne fra en sag om gruppessøgsmål, der både blev behandlet af landsretten og Højesteret, har således vist, at der kan komme mange forsinkede tilmeldinger, hvoraf en betragtelig del kan være undskyldelige. Det vil på denne baggrund være mere praktisk, hvis der indføres mulighed for at træffe afgørelse om en generel forlængelse af tilmeldingsfristen frem for at behandle et stort antal individuelle anmodninger om dispensation fra fristoverskridelsen.

2.3.2. Justitsministeriets overvejelser

2.3.2.1. Det følger af retsplejelovens § 254 e, stk. 5-8, at afgrænsningen af kredsen af deltagere i et gruppessøgsmål kan ske på to måder. Efter § 254 e, stk. 5, omfatter et gruppessøgsmål de gruppemedlemmer, der har tilmeldt sig gruppessøgsmålet, jf. stk. 6 og 7, medmindre retten bestemmer, at gruppessøgsmålet skal omfatte de gruppemedlemmer, der ikke har frameldt sig gruppessøgsmålet efter stk. 8.

Kredsen af gruppemedlemmer fastlægges således som udgangspunkt efter en tilmeldingsmodel, hvor retten efter retsplejelovens § 254 e, stk. 6, fastsætter en frist for ved skriftlig meddelelse at tilmelde sig gruppessøgsmålet samt bestemmer, hvortil tilmelding skal ske. Retten kan undtagelsesvist tillade tilmelding efter fristens udløb, hvis særlige grunde taler for det.

2.3.2.2. Det fremgår af bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 10 (retsplejelovens § 254 e, stk. 6), at fristen for tilmelding i almindelighed bør fastsættes til en bestemt dato og ikke til et vist tidsrum efter en nærmere angiven begivenhed, f.eks. underretning om sagen. Ved fastsættelsen af fristen må retten derfor overveje, hvordan gruppemedlemmerne bør underrettes om sagen, således at der kan afsættes et rimeligt tidsrum for gruppemedlemmerne til hver især at overveje, om de vil tilmelde sig gruppessøgsmålet.

Dispensationsmuligheden efter retsplejelovens § 254 e, stk. 6, bør ifølge bemærkningerne til bestemmelsen anvendes restriktivt. Bestemmelsen giver mulighed for at tillade tilmelding helt frem til sagens optagelse til dom, men hovedanvendelsesområdet vil være mindre fristoverskridelser, hvor

det er undskyldeligt, at tilmeldingen ikke er kommet frem inden fristens udløb, og relativt mindre fristoverskridelser, hvor et gruppe-medlem ikke i tide har været opmærksom på gruppessøgsmålet og tilmeldingsfristen, eventuelt fordi underretning af gruppe-medlemmerne helt eller delvis er sket ved offentlig bekendtgørelse. Hensynet til den, der har tilmeldt sig for sent, må dog afvejes over for hensynet til modparten og til andre gruppe-medlemmer. I grænsetilfælde kan det efter forarbejderne således også til-lægges betydning, om grupperepræsentanten og modparten er indforstået med den sene tilmelding.

2.3.2.3. Det fremgår af Højesterets høringssvar, at Højesteret i den anke-sag, som Højesteret har behandlet vedrørende gruppessøgsmål, fastsatte ka-tegorier med nærmere fastlagte kriterier for, hvem der undtagelsesvis kun-ne forvente at få tilladelse til at deltage i gruppessøgsmålet. På baggrund heraf kunne retten afgøre et stort antal ansøgninger om dispensation fra tilmeldingsfristen ud fra objektivt konstaterbare kriterier, mens retten kun i få tilfælde afsagde konkret begrundede kendelser om dispensationsansøg-ningen.

2.3.2.4. Da dispensationsmuligheden bør anvendes restriktivt af hensyn til både sagsøgte og de øvrige gruppe-medlemmer, og da det med hjemmel i den nuværende bestemmelse er muligt for retten at fastsætte mere generel-le kriterier for dispensation, finder Justitsministeriet ikke behov for at ind-føre en regel, der giver mulighed for mere generelt at forlænge tilmel-dingsfristen.

2.4. Fastlæggelse og ændring af rammen for gruppessøgsmålet

2.4.1. Høringssvar

Danske Advokater har anført, at det kan overvejes at forpligte retten til at høre sagsøgte, inden retten fastlægger rammen for gruppessøgsmålet, jf. retsplejelovens § 254 e, stk. 4.

Retten har mulighed for undervejs i behandlingen af gruppessøgsmålet at ændre rammen for gruppessøgsmålet, jf. retsplejelovens § 254 e, stk. 4, 2. pkt. Risikoen herved er, at nogle krav ”falder ud” af gruppessøgsmålet, og retsstillingen for disse krav er ikke udtrykkeligt reguleret i de nuværende regler. Endvidere tager reglerne ikke højde for den situation, hvor det efter dommens afsigelse konstateres, at ikke alle krav var ensartede.

2.4.2. Justitsministeriets overvejelser

2.4.2.1. Efter retsplejelovens § 254 e, stk. 4, 1. pkt., fastlægges rammen for et gruppesøgsmål af retten, dvs. retten træffer afgørelse om, hvilke krav der skal være omfattet af gruppesøgsmålet. Retten kan senere ændre denne ramme, hvis det er påkrævet, jf. § 254 e, stk. 4, 2. pkt.

En ændring af rammen efter retsplejelovens § 254 e, stk. 4, 2. pkt., kan både indskrænke og udvide rammerne for gruppesøgsmålet. Indskrænkes rammerne for gruppesøgsmålet, kan et gruppemedlem, hvis krav udelukkes fra gruppesøgsmålet, indtræde som part med hensyn til sit eget krav og videreføre denne del af sagen efter reglerne om individuelle søgsmål, jf. retsplejelovens § 254 g, stk. 2, 2. pkt.

2.4.2.2. Retsplejelovens § 254 e, stk. 4, 1. pkt., angår den fastlæggelse af rammerne for gruppesøgsmålet, som finder sted i forbindelse med, at retten udpeger en grupperepræsentant og dermed godkender sagen som gruppesøgsmål. Retten behøver dog ikke at fastlægge rammerne for gruppesøgsmålet *samtidig* hermed. Retten har således bl.a. mulighed for at drøfte spørgsmålet med den udpegede grupperepræsentant, før retten fastlægger rammerne for gruppesøgsmålet. Rammerne for gruppesøgsmålet skal imidlertid fastlægges, før der åbnes for, at gruppemedlemmerne kan tilmelde sig, henholdsvis framelde sig gruppesøgsmålet.

Ved fastlæggelsen af rammerne for gruppesøgsmålet må retten tage udgangspunkt i stævningen og desuden sikre sig, at gruppesøgsmålet afgrænses således, at det opfylder kravene i retsplejelovens § 254 b, herunder at gruppesøgsmålet skønnes at være den bedste måde at behandle kravene på, og at gruppemedlemmerne kan identificeres og underrettes om sagen på en hensigtsmæssig måde.

Ved vurderingen af, om en ændring af rammerne for gruppesøgsmålet efter retsplejelovens § 254 e, stk. 4, 2. pkt., er påkrævet, bør retten navnlig lægge vægt på, om gruppesøgsmål ikke længere kan antages at være den bedste måde at behandle kravene på. Retten kan dog også tillægge det betydning, hvis et gruppemedlem nu ønsker at indtræde som part og selv føre sagen vedrørende sit eget krav efter reglerne om individuelle søgsmål.

Der henvises herom i øvrigt til bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 10 (retsplejelovens § 254 e).

2.4.2.3. Justitsministeriet bemærker, at rettens fastlæggelse af rammen for gruppesøgsmålet hænger tæt sammen med rettens vurdering af kravenes ensartethed og vurderingen af, om gruppesøgsmål skønnes at være den bedste måde at behandle kravene på, jf. retsplejelovens § 254 b, stk. 1, nr. 1 og 5.

Som anført under pkt. 2.2.1.2 ovenfor blev reglerne om gruppesøgsmål udformet på en sådan måde, at afgørelsen af, om gruppesøgsmålet kan godkendes, i langt de fleste tilfælde bør kunne træffes hurtigt, og uden at parterne – og navnlig ikke sagsøgte – eller retten skal anvende meget store ressourcer på dette spørgsmål. Justitsministeriet bemærker, at retten har mulighed for at høre sagsøgte, inden retten fastlægger eller ændrer rammen for gruppesøgsmålet, og finder på den baggrund ikke grundlag for at indføre en pligt for retten til at høre sagsøgte, inden retten fastlægger rammen for gruppesøgsmålet, eller inden retten træffer afgørelse om at ændre denne.

Indskrænkes rammerne for gruppesøgsmålet, kan et gruppemedlem, hvis krav udelukkes fra gruppesøgsmålet, indtræde som part med hensyn til sit eget krav og videreføre denne del af sagen efter reglerne om individuelle søgsmål, jf. retsplejelovens § 254 g, stk. 2, 2. pkt.

Justitsministeriet finder på den baggrund, at det fremgår tilstrækkeligt klart af loven, hvilken retsstilling et gruppemedlem har, hvis den pågældendes krav ikke længere er omfattet af gruppesøgsmålet, fordi retten i medfør af retsplejelovens § 254 e, stk. 4, 2. pkt., ændrer rammen.

Endelig bemærker Justitsministeriet, at reglerne om gruppesøgsmål alene kan anvendes på krav, der er ensartede, jf. retsplejelovens § 254 a, stk. 1, og at retten i forbindelse med anlæggelse af et gruppesøgsmål skal vurdere, om denne betingelse er opfyldt, jf. lovens § 254 b, stk. 1, nr. 1. Retten fastlægger desuden ifølge retsplejelovens § 254 d, stk. 4, rammen for gruppesøgsmålet. Sagsøgte vil i forbindelse med fagedrettens fuldbyrdelse af en dom afsagt på baggrund af et gruppesøgsmål kunne påberåbe sig, at et krav rettet mod ham ikke var omfattet af rammen for søgsmålet, herunder at kravet ikke er ensartet.

2.5. Sagsomkostninger, sikkerhedsstillelse og fri proces

2.5.1. Høringssvar

Copenhagen Business School (CBS) har anført, at retsplejelovens § 254 f, stk. 3, bør udbygges, således at der ikke kan kræves renter af sagsomkostninger efter renteloven, i det omfang rentekravet medfører et krav, der er større end den stillede sikkerhed med tillæg af provenu ved sagen. Deltagere, der indbetaler sikkerhed, bør således kunne være sikre på, at de ikke mødes med et større betalingskrav end den stillede sikkerhed. Forslaget vil efter CBS' opfattelse tillige kræve en ændring af renteloven.

CBS har endvidere anført, at § 254 e, stk. 7, om, at et medlem ikke skal stille sikkerhed, hvis vedkommende har en retshjælpsforsikring, i praksis er ubrugelig og derfor bør ophæves. Det skyldes, at der altid vil være tale om en vis selvrisiko og en vis maksimumsdækning, som først kan beregnes, når tilmeldingsfristen er udløbet og deltagerkredsen kendes. Det bør være således, at den krævede sikkerhedsstillelse indbetales, hvorefter det efterfølgende konstateres, i hvilket omfang deltageren kan kræve dækning, og i hvilket omfang forsikringsselskabet kan opkræve en selvrisiko.

Procesbevillingsnævnet har i forhold til meddelelse af fri proces anført, at nævnet har truffet afgørelse i flere sager, hvor Civilstyrelsens afslag på ansøgning om fri proces er påklaget til Procesbevillingsnævnet. Ansøgningen om fri proces er primært indgivet af foreninger, der er stiftet med det formål at føre søgsmålet og være grupperepræsentant. Det har i en del ansøgninger ikke klart fremgået, hvorvidt ansøgningen om fri proces omfatter grupperepræsentantens egne omkostninger med søgsmålet og/eller selve gruppesøgsmålet.

Civilstyrelsen og Procesbevillingsnævnet har afslået at meddele fri proces til *selve gruppesøgsmålet* i de situationer, hvor der ikke er et af retten godkendt gruppesøgsmål og en udpeget grupperepræsentant, jf. retsplejelovens § 254 e, stk. 7, da ansøgningen herom skal afvente rettens godkendelse af sagens førelse som gruppesøgsmål og udpegning af en grupperepræsentant.

Flere ansøgninger om fri proces fra potentielle grupperepræsentanter inden sagens anlæg har vedrørt sager, hvor sagen har vist sig meget arbejdskrævende allerede på det indledende stadie. I det omfang betingelserne for at meddele fri proces har været opfyldt, har nævnet meddelt en begrænset bevilling til grupperepræsentantens *egne omkostninger* til indledende sagskridt, indtil rettens godkendelse af gruppesøgsmålet og udpegning af grupperepræsentant. Den potentielle grupperepræsentant er i disse tilfælde blevet vejledt om, at der på ny vil skulle ansøges om fri proces. Procesbe-

villingsnævnet har således ikke betinget meddelelse af fri proces til grupperepræsentantens egne omkostninger af, at gruppesøgsmålet er anlagt, og at retten har godkendt gruppesøgsmålet og udpeget en grupperepræsentant. Herudover er Procesbevillingsnævnet i flere sager blevet mødt med det synspunkt, at det ikke er nødvendigt efterfølgende at søge om fri proces til *selve gruppesøgsmålet*, når blot grupperepræsentanten har fået meddelt fri proces, idet retten i så fald ikke vil kræve sikkerhedsstillelse af medlemmerne.

2.5.2. Justitsministeriets overvejelser

2.5.2.1. Retten kan efter retsplejelovens § 254 e, stk. 7, bestemme, at tilmelding til et gruppesøgsmål skal være betinget af, at gruppemedlemmet stiller en af retten fastsat sikkerhed for sagsomkostninger, medmindre gruppemedlemmet har en retshjælpsforsikring eller anden forsikring, der dækker omkostninger ved sagen, eller gruppesøgsmålet opfylder betingelserne for fri proces efter lovens §§ 327-329, og gruppemedlemmet opfylder de økonomiske betingelser efter lovens § 325. Efter ansøgning fra grupperepræsentanten meddeler justitsministeren (Civilstyrelsen), om gruppesøgsmålet opfylder betingelserne for fri proces efter §§ 328 og 329.

2.5.2.2. Der bør ifølge pkt. 3.6.1 og 3.6.3 i de almindelige bemærkninger til lovforslag nr. L 41 kun stilles krav om sikkerhedsstillelse for sagsomkostninger, hvis gruppemedlemmets krav har en vis størrelse. Hvis kravet er beskedent, bør der således ikke stilles krav om sikkerhedsstillelse. Endvidere bør gruppemedlemmer, der opfylder de økonomiske betingelser for fri proces, være fritaget for at stille sikkerhed for sagsomkostninger, hvis gruppesøgsmålet opfylder de indholdsmæssige betingelser for fri proces. Det samme bør gælde for gruppemedlemmer, der har en retshjælpsforsikring eller anden forsikring, som dækker omkostninger ved sagen, idet disse gruppemedlemmer dog bør stille delvis sikkerhed for sagsomkostninger, hvis forsikringen har en selvrisiko, eller hvis sikkerhedsstillelsen overstiger forsikringens samlede dækning.

Det er i praksis grupperepræsentanten, der på gruppens vegne skal ansøge om at få taget stilling til, om gruppesøgsmålet opfylder betingelserne i retsplejelovens §§ 327, 328 eller 329, inden der åbnes for, at gruppemedlemmerne kan tilmelde sig gruppesøgsmålet.

Såfremt grupperepræsentanten ønsker at ansøge om fri proces til egne omkostninger forbundet med gruppesøgsmålet, skal den pågældende ansøge herom efter de almindelige regler i retsplejelovens kapitel 31.

Det fremgår under pkt. 3.6.1 og 3.6.3 i de almindelige bemærkninger til lovforslag nr. L 41 endvidere, at omkostningshæftelsen bør være beløbsmæssigt begrænset, og at det enkelte gruppemedlem på forhånd må kunne overskue størrelsen af den omkostningsrisiko, der for den pågældende vil være forbundet med at tilmelde sig gruppesøgsmålet.

2.5.2.3. Justitsministeriet finder ikke grundlag for at ændre reglerne om gruppemedlemmernes omkostningshæftelse i tilmeldingssøgsmål eller reglerne om forrentning af sagsomkostninger i sådanne gruppesøgsmål.

Justitsministeriet lægger vedrørende spørgsmålet om omkostningshæftelse vægt på, at de gældende regler i tilstrækkelig grad tager højde for et gruppemedlems eventuelle selvrisiko og forsikringens maksimumsdækning.

Vedrørende spørgsmålet om forrentning lægger Justitsministeriet vægt på, at det enkelte gruppemedlem må antages at kunne overskue den omkostningshæftelse, der er forbundet med at tilmelde sig gruppesøgsmålet, ligesom det enkelte gruppemedlem efter en domsafsigelse er ansvarlig for, at betaling af sagsomkostninger sker rettidigt. Om og i hvilket omfang omkostningsbeløbet forrentes, beror således alene på gruppemedlemmet, jf. rentelovens § 8 a.

2.6. Orientering af gruppens medlemmer, når der opstår spørgsmål om at hæve eller afvise sagen

2.6.1. Høringssvar

Vestre Landsret har anført, at det kan overvejes, om retsplejelovens § 254 g om underretning af gruppemedlemmer om ophævelse eller afvisning af søgsmålet bør udvides til også at gælde i tilfælde, hvor der er truffet afgørelse om, at betingelserne for behandling af sagen efter reglerne om gruppesøgsmål er opfyldt, men hvor der endnu ikke er nogen gruppemedlemmer. Det kunne således være relevant, at også personer, som kunne forventes at blive gruppemedlemmer, hvis sagens behandling fortsatte, skal underrettes, hvis der opstår spørgsmål om at hæve eller afvise gruppesøgsmålet, jf. retsplejelovens § 254 g, stk. 1, ligesom det kunne være relevant, at

de nævnte personer får mulighed for at indtræde som part, jf. retsplejelovens § 254 g, stk. 2, hvis gruppesøgsmålet hæves eller afvises.

Landsretten har i den forbindelse bemærket, at det er en forudsætning for, at en sag kan anlægges som et gruppesøgsmål, at de potentielle gruppe-medlemmer kan identificeres, jf. retsplejelovens § 254 b, stk. 1, nr. 6, og at det følger af lovens § 254 d, stk. 1, nr. 1 og 2, at stævningen i et gruppe-søgsmål skal indeholde en beskrivelse af gruppen og oplysninger om, hvordan gruppe-medlemmerne kan identificeres. Det vil derfor næppe støde på problemer i praksis at identificere de personer, som kunne forventes at blive gruppe-medlemmer.

Copenhagen Business School (CBS) har vedrørende retsplejelovens § 254 g, stk. 1, anført, at der ofte opstår spørgsmål om at hæve eller afvise et gruppesøgsmål, idet sagsøgte i mange tilfælde nedlægger afvisningspåstand. Der synes ikke at være behov for at inddrage gruppe-medlemmerne i sådanne situationer, og der bør derfor være en meget vid adgang til at undlade at underrette gruppen. Bestemmelsen er efter CBS' opfattelse i øvrigt uklart formuleret, da den synes at indebære, at grupperepræsentanten ikke kan hæve sagen.

2.6.2. Justitsministeriets overvejelser

2.6.2.1. Efter retsplejelovens § 254 g, stk. 1, skal gruppe-medlemmer, der er omfattet af gruppesøgsmålet, underrettes, hvis der opstår spørgsmål om at hæve eller afvise gruppesøgsmålet, medmindre underretning er åbenbart overflødig. Retten kan herudover bestemme, at der skal ske underretning i andre tilfælde, herunder når der opstår spørgsmål om at godkende forlig.

Hvis et gruppesøgsmål hæves eller afvises, kan et gruppe-medlem, der er omfattet af gruppesøgsmålet, ved skriftlig meddelelse til retten inden 4 uger indtræde som part for så vidt angår den pågældendes krav og videreføre sagen efter reglerne om individuelle søgsmål, jf. retsplejelovens § 254 g, stk. 2.

2.6.2.2. Gruppe-medlemmerne (dvs. de personer, på hvis vegne der fremsættes krav) er ikke parter i retssagen i sædvanlig forstand. Det fremgår dog af pkt. 3.7.3 og 3.7.5 i de almindelige bemærkninger til lovforslag nr. L 41, at dette udgangspunkt modificeres, hvis der opstår spørgsmål om at hæve eller afvise sagen. I denne situation bør gruppe-medlemmer, der har tilmeldt sig, henholdsvis ikke frameldt sig gruppesøgsmålet, underrettes,

medmindre underretning er åbenbart overflødig. Gruppesøgsmålet bør således som udgangspunkt ikke kunne hæves eller afvises, uden at gruppe-medlemmer, der har tilmeldt sig henholdsvis ikke frameldt sig gruppe-søgsmålet, forinden har modtaget underretning om, at der er opstået spørgsmål om at hæve eller afvise sagen. Som eksempler kan nævnes til-fælde, hvor grupperepræsentanten vil hæve sagen, eller hvor grupperepræ-sentanten udebliver, og der derfor opstår spørgsmål om at afvise sagen.

Underretningen vil bl.a. give gruppe-medlemmerne mulighed for at overve-je, om de vil anmode om udpegning af en ny grupperepræsentant. Endvi-dere giver underretningen mulighed for at overveje, om de ønsker at fort-sætte forfølgningen af deres krav efter reglerne om individuelle søgsmål, hvis gruppesøgsmålet faktisk hæves eller afvises. Et gruppe-medlem, der har tilmeldt sig henholdsvis ikke frameldt sig gruppesøgsmålet, bør endvi-dere have mulighed for, hvis gruppesøgsmål hæves eller afvises, at indtræ-de som part for så vidt angår sit eget krav og videreføre sagen efter regler-ne om individuelle søgsmål.

2.6.2.3. Justitsministeriet finder, at der ikke er behov for at ændre reglerne om rettens underretning af gruppe-medlemmer, når der opstår spørgsmål om at hæve eller afvise sagen, således at også personer, der ikke har til-meldt sig henholdsvis frameldt sig gruppesøgsmålet, skal underrettes. Det skyldes, at rettens afgørelse ikke har bindende virkning for personer, der ikke har tilmeldt henholdsvis frameldt sig gruppesøgsmålet. Endvidere vil spørgsmålet om at hæve eller afvise sagen efter Justitsministeriets opfattel-se ikke rejse forældelsesmæssige spørgsmål i forhold til disse personer, jf. under pkt. 2.8 nedenfor. Herudover tilsiger efter Justitsministeriets opfat-telse også procesøkonomiske hensyn, at alene de gruppe-medlemmer, der er omfattet af gruppesøgsmålet, underrettes.

Justitsministeriet finder i øvrigt ikke grundlag for at ændre retsplejelovens § 254 g, stk. 1, hvoraf det fremgår, at gruppe-medlemmer, der er omfattet af søgsmålet, skal underrettes, hvis der opstår spørgsmål om at hæve eller af-vise gruppesøgsmålet, medmindre underretning er åbenbart overflødig. Ministeriet lægger i den forbindelse vægt på, at retten efter en konkret vurdering kan beslutte, at et gruppe-medlem ikke skal underrettes.

2.7. Forlig

2.7.1. Høringssvar

Vestre Landsret har anført, at det bør overvejes, om retsplejelovens § 254 h med fordel kan ændres, således at retten skal godkende forlig i alle tilfælde, hvor der er truffet afgørelse om, at betingelserne for behandling af sagen efter reglerne om gruppesøgsmål er opfyldt, uanset om der er udpeget en grupperepræsentant, og uanset om fristen for tilmelding eller framlægning er fastsat eller udløbet.

Sø- og Handelsretten har anført, at det bør overvejes, om rettens almindelige pligt til at mægle forlig efter retsplejelovens § 268 også skal gælde i sager, der behandles efter reglerne om gruppesøgsmål. Retsplejelovens § 254 h synes at forudsætte, at rettens godkendelse af et forlig er en gyldighedsbetingelse. Dette betyder, at retten ved en judiciel afgørelse skal bedømme resultatet af sin egen forligsmæglingsvirksomhed, hvis det er den samme dommer, der mægler forlig og godkender dette.

Advokatrådet har anført, at man som sagsøgt risikerer at komme i en situation, hvor man er tvunget til at indgå forlig, når et gruppesøgsmål admitteres. Advokatrådet finder, at dette ikke er værdigt i et retssamfund.

2.7.2. Justitsministeriets overvejelser

2.7.2.1. Efter Retsplejelovens § 254 g, stk. 1, skal gruppemedlemmer, der er omfattet af gruppesøgsmålet, underrettes, hvis der opstår spørgsmål om at hæve eller afvise gruppesøgsmålet, medmindre underretning er åbenbart overflødig. Retten kan herudover bestemme, at der skal ske underretning i andre tilfælde, herunder når der opstår spørgsmål om at godkende forlig.

For at et forlig, som grupperepræsentanten indgår om krav, der er omfattet af gruppesøgsmålet, kan opnå gyldighed, skal det godkendes af retten, jf. retsplejelovens § 254 h. Retten godkender forliget, medmindre der ved forliget sker usaglig forskelsbehandling af gruppemedlemmerne, eller forliget i øvrigt er åbenbart urimeligt. Gruppemedlemmer, der er omfattet af gruppesøgsmålet, skal underrettes om rettens godkendelse af et forlig.

2.7.2.2. Det fremgår af bemærkninger til lovforslagets § 1, nr. 10 (retsplejelovens § 254 h), at bestemmelsen kun gælder for forlig om de materielle krav, der er omfattet af gruppesøgsmålet. Herudover kan ethvert gruppe-medlem uafhængig af retssagen efter almindelige formueretlige regler indgå forlig om sit eget krav, og der er heller ikke noget til hinder for, at et eller flere gruppemedlemmer særskilt – dvs. uafhængigt af tilmeldingen til gruppesøgsmålet – giver grupperepræsentanten fuldmagt til på deres vegne

at indgå forlig om krav, der tilkommer de pågældende gruppemedlemmer. Forlig, der indgås på grundlag af en sådan særskilt bemyndigelse fra de pågældende gruppemedlemmers side, skal ikke godkendes af retten.

2.7.2.3. Efter Justitsministeriets opfattelse bør der ikke indføres en bestemmelse, hvorefter retten skal godkende forlig, der indgås, inden der er fastsat en ramme for gruppesøgsmålet, eller inden gruppemedlemmerne har tilmeldt henholdsvis frmeldt sig gruppesøgsmålet. Det skyldes, at retten på dette tidspunkt ikke vil have grundlag for at vurdere, om et indgået forlig usagligt forskelsbehandler gruppens medlemmer eller i øvrigt er åbenbart urimeligt, når rammen for gruppesøgsmålet endnu ikke er fastlagt, og/eller når omfanget af gruppens medlemmer er ukendt.

Justitsministeriet finder endvidere ikke grundlag for at foreslå ændringer af retsplejelovens § 268, stk. 1, hvorefter retten har en almindelig pligt til at mægle forlig i borgerlige domssager i første instans. Justitsministeriet lægger herved vægt på, at retten i gruppesøgsmål på samme måde som i andre sager alene mægler forliget, og at forliget således indgås af parterne. I den forbindelse påhviler det i et gruppesøgsmål blot retten at påse, at der ved forliget ikke sker usaglig forskelsbehandling af gruppemedlemmerne, og at forliget ikke i øvrigt er åbenbart urimeligt.

2.8. Forældelse

2.8.1. Høringssvar

Vestre Landsret har anført, at det i én af de sager, der har været behandlet ved retten efter reglerne om gruppesøgsmål, og som blev forligt, gav anledning til overvejelser, om gruppesøgsmålet havde suspenderet forældelsesfristen for personer, der ikke blev omfattet af forliget.

Advokatrådet har anført, at der typisk går lang tid fra sagens anlæg, indtil retten admitterer gruppesøgsmålet og åbningsskrivelse udsendes. Det rejser efter rådets opfattelse en række tekniske og forældelsesmæssige spørgsmål.

Danske Advokater har anført, at der kan være anledning til at overveje samspillet mellem reglerne om gruppesøgsmål og forældelse.

2.8.2. Justitsministeriets overvejelser

2.8.2.1. Efter forældelseslovens § 16, stk. 1, afbrydes forældelsen, når fordringshaveren foretager retslige skridt mod skyldneren med henblik på at erhverve f.eks. en dom, der fastslår fordringens eksistens og størrelse, og forfølger disse skridt inden for rimelig tid.

Gøres fordringen gældende ved en domstol, sker afbrydelsen bl.a. ved indlevering af stævning eller betalingspåkrav til retten, jf. forældelseslovens § 16, stk. 2, nr. 1.

Sker afbrydelsen ved foretagelse af retslige skridt som nævnt i forældelseslovens § 16, regnes den nye frist for forældelse fra den dag, da retsforlig indgås, dom afsiges, betalingspåkrav påtegnes af fogedretten, eller anden afgørelse træffes, jf. forældelseslovens § 19, stk. 3.

Har fordringshaveren inden forældelsesfristens udløb foretaget et retsligt skridt som nævnt i forældelseslovens § 16, men fører dette ikke til forlig eller realitetsafgørelse, indtræder forældelse tidligst 1 år efter, at fordringshaveren har fået meddelelse om, at sagen er afsluttet, jf. forældelseslovens § 20, stk. 1.

2.8.2.2. Gruppesøgsmål, der godkendes (ved udpegning af grupperepræsentant), afbryder således forældelsen regnet fra indleveringen af stævningen for så vidt angår de gruppemedlemmer, der bliver omfattet af gruppesøgsmålet, jf. forældelseslovens § 16, stk. 1, jf. § 16, stk. 2, nr. 1. Det gælder også gruppemedlemmer, der med rettens tilladelse tilmelder sig efter udløbet af den almindelige tilmeldingsfrist.

Et gruppesøgsmål afbryder derimod ikke forældelse for så vidt angår gruppemedlemmer, der ikke har tilmeldt sig henholdsvis frameldt sig gruppesøgsmålet.

Såfremt gruppesøgsmålet hæves eller afvises uden, at kravene er retskraftigt afgjort (ved f.eks. et forlig eller en dom), indtræder forældelse – på samme måde, som når et individuelt søgsmål sluttet uden, at kravet er retskraftigt afgjort – tidligst 1 år efter, at fordringshaveren har fået meddelelse om sagens afslutning, jf. forældelseslovens § 20, stk. 1.

I det omfang der ikke skal ske underretning af gruppemedlemmerne, indtræder den foreløbige afbrydelse af forældelsen efter Justitsministeriets opfattelse ved underretning af grupperepræsentanten, eller hvis der endnu ik-

ke er udpeget en grupperepræsentant, ved underretning af den, der har leveret stævningen.

2.8.2.3. Hvis et gruppessøgsmål ikke godkendes, udpeges der ikke en grupperepræsentant, og eventuelle medlemmer af gruppen har ikke haft mulighed for at tilmelde sig henholdsvis framelde sig.

Et gruppessøgsmål, der ikke godkendes, har i relation til afbrydelse af forældelse samme virkning som et individuelt søgsmål, der afvises. Et sagsanlæg vil således typisk afbryde forældelse, men for at bevare forældelsesafbrydelsen må der tages (nye) retslige skridt til at forfølge kravet inden for (senest) den 1-årsfrist, som følger af forældelseslovens § 20, stk. 1.

Anlægges der således et nyt gruppessøgsmål om samme genstand inden for 1 år efter, at den potentielle grupperepræsentant fik meddelelse om sagens afslutning, er det Justitsministeriets opfattelse, at forældelse som udgangspunkt er foreløbigt afbrudt for de gruppemedlemmer, der tilmelder sig, henholdsvis ikke framelder sig det senere gruppessøgsmål. Det samme må antages at være tilfældet, i det omfang et potentielt gruppemedlem anlægger et individuelt søgsmål inden for 1 år efter, at den potentielle grupperepræsentant fik meddelelse om sagens afslutning.

Det må dog være en forudsætning for forældelsens foreløbige afbrydelse, at gruppemedlemmerne i det nye gruppessøgsmål eller sagsøgeren i det individuelle søgsmål kan godtgøre, at de ville have været omfattet af det gruppessøgsmål, der blev afvist af retten. Retten må ved vurderingen heraf tage udgangspunkt i den beskrivelse af gruppen og de oplysninger om, hvordan gruppemedlemmerne kan identificeres og underrettes om sagen, der fremgik af den oprindelige stævning.

2.8.2.4. Justitsministeriet finder, at gruppessøgsmål som udgangspunkt bør behandles efter samme regler som individuelle søgsmål, herunder i forhold til forældelse, og at der således kun bør fastsættes særlige regler for gruppessøgsmål, hvis der efter gruppessøgsmålets karakter er et klart behov herfor.

Det er Justitsministeriets opfattelse, at der ikke foreligger et sådant behov.

2.9. Frameldingssøgsmål

2.9.1. Hørings svar

Forbrugerombudsmanden har anført, at der efter retsplejelovens § 254 e, stk. 8, kan anlægges gruppesøgsmål efter frameldingsmodellen, såfremt gruppesøgsmålet vedrører krav, hvor det er klart, at kravene på grund af deres ringe størrelse almindeligvis ikke kan forventes fremmet ved individuelle søgsmål, og det må antages, at gruppesøgsmål med tilmelding ikke vil være en hensigtsmæssig måde at behandle kravene på. Af forarbejderne til bestemmelsen fremgår det, at betingelsen normalt kun bør anses for at være opfyldt, hvis det enkelte krav ikke overstiger ca. 2.000 kr.

Denne grænse har ifølge Forbrugerombudsmanden vist sig uhensigtsmæssig navnlig på det finansielle område, hvor kravene typisk overstiger dette beløb.

Betingelsen om, at det individuelle krav ikke må overstige 2.000 kr., virker endvidere unødvendigt restriktiv i betragtning af, at gruppesøgsmål efter frameldingsmodellen udelukkende kan anlægges af en offentlig myndighed, der ved lov er bemyndiget hertil, jf. retsplejelovens § 254 c, stk. 2. Forbrugerombudsmanden bemærker i tilknytning hertil, at krav på op til 50.000 kr. kan behandles efter reglerne om småsager i retsplejelovens kapitel 39.

Det bør efter Forbrugerombudsmandens opfattelse endvidere overvejes, om det er hensigtsmæssigt at stille krav om, at gruppesøgsmål efter frameldingsmodellen er subsidiære i forhold til gruppesøgsmål efter tilmeldingsmodellen. En offentlig myndighed og en domstol bør således kunne anvende reglerne om gruppesøgsmål efter frameldingsmodellen i tilfælde, hvor det vil være mest effektivt og procesbesparende både for samfundet og de involverede parter, uanset om også tilmeldingsmodellen ville kunne anvendes i sagen.

Det norske justitsministerium har oplyst, at de norske domstole har behandlet tre gruppesøgsmål efter frameldingsmodellen, jf. den norske tvistelovs kapitel 35. Reglerne om gruppesøgsmål trådte i kraft i Norge den 1. januar 2008. Det norske justitsministerium har endvidere oplyst, at ministeriet ikke har grundlag for at vurdere, hvordan de norske regler om gruppesøgsmål efter frameldingsmodellen synes at virke i praksis udover, at der er tale om et begrænset antal sager.

2.9.2. Justitsministeriets overvejelser

2.9.2.1. Det følger af retsplejelovens § 254 e, stk. 5-8, at afgrænsningen af kredsen af deltagere i et gruppesøgsmål kan ske på to måder. Efter § 254 e, stk. 5, omfatter et gruppesøgsmål de gruppemedlemmer, der har tilmeldt sig gruppesøgsmålet, jf. stk. 6 og 7, medmindre retten bestemmer, at gruppesøgsmålet skal omfatte de gruppemedlemmer, der ikke har frameldt sig gruppesøgsmålet efter stk. 8.

Efter retsplejelovens § 254 e, stk. 8, kan frameldingsmodellen anvendes, hvis gruppesøgsmålet vedrører krav, hvor det er klart, at kravene på grund af deres ringe størrelse almindeligvis ikke kan forventes fremmet ved individuelle søgsmål, og det må antages, at et gruppesøgsmål efter tilmeldingsmodellen ikke vil være en hensigtsmæssig måde at behandle kravene på.

2.9.2.2. Som anført under pkt. 3.2 og 3.4 i de almindelige bemærkninger til lovforslag nr. L 41 er Justitsministeriet enig med Retsplejerådet i, at der er en række betænkeligheder ved at tillade gruppesøgsmål efter frameldingsmodellen, som ikke gør sig gældende ved gruppesøgsmål efter tilmeldingsmodellen.

Gruppesøgsmål efter frameldingsmodellen har derfor også – i overensstemmelse med forarbejderne til lov nr. 181 af 28. februar 2007 om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love (Gruppesøgsmål m.v.) – et snævert anvendelsesområde.

For det første skal der være tale om krav, hvor det er klart, at kravene på grund af deres ringe størrelse almindeligvis ikke kan forventes fremmet ved individuelle søgsmål – ikke fordi de pågældende ikke mener at have et berettiget krav, men alene fordi besværet og den økonomiske risiko ved at føre en individuel retssag ikke står i et rimeligt forhold til det, som den enkelte kan få ud af søgsmålet. Det blev i den forbindelse præciseret i bemærkningerne til § 1, nr. 10 (retsplejelovens § 254 e), at betingelsen normalt kun bør anses for at være opfyldt, hvis det enkelte krav ikke overstiger ca. 2.000 kr.

For det andet skal der være tale om, at et gruppesøgsmål efter tilmeldingsmodellen ikke vil være en hensigtsmæssig måde at behandle kravene på, idet frameldingsmodellen er subsidiær i forhold til tilmeldingsmodellen.

For det tredje skal kravene være omfattet af Forbrugerombudsmandens kompetenceområde (dvs. navnlig forbrugerbeskyttelse), idet kun Forbrugerombudsmanden kan udpeges som grupperepræsentant i et gruppesøgsmål efter frameldingsmodellen.

2.9.2.3. Justitsministeriet bemærker, at det ikke kan udelukkes, at et frameldingsgruppesøgsmål kan komme til at omfatte personer, der ikke har været opmærksomme på underretningen om gruppesøgsmålet og muligheden for framelding. Endvidere vil der under et gruppesøgsmål efter frameldingsmodellen ikke nødvendigvis være en præcis viden om, hvor stor gruppen er, og hvilke personer der vil være bundet af dommen.

Justitsministeriet finder på den baggrund, at gruppesøgsmål efter frameldingsmodellen fortsat bør være subsidiære i forhold til gruppesøgsmål efter tilmeldingsmodellen.

Justitsministeriet finder endvidere, at det ikke vil være hensigtsmæssigt at ændre retsplejelovens § 254 e, stk. 8, med henblik på at lade krav af en nærmere angiven størrelse definere som klart individuelt uprocesbare. Justitsministeriet bemærker i den forbindelse, at retsplejeloven § 254 e, stk. 8, 1. pkt., ikke efter sit indhold angiver, at det skal være klart, at de omhandlede krav ikke må overstige en bestemt beløbsgrænse, men blot, at det skal være klart, at kravene på grund af deres ringe størrelse almindeligvis ikke kan forventes fremmet ved individuelle søgsmål.

Denne betingelse vil være opfyldt, hvis kravene enkeltvis angår så små værdier eller interesser, at den berettigede i almindelighed ikke kan forventes at anlægge individuel retssag om sit krav. Betingelsen vil således som udgangspunkt være opfyldt, hvis den pågældendes udgifter og arbejde mv. med en individuel retssag vil være uforholdsmæssigt store i forhold til den mulige gevinst, hvis retssagen vindes. Ved sådanne individuelt »uprocesbare« krav kan det således under hensyntagen til procesrisikoen (dvs. risikoen for at tabe sagen) og ud fra en rent økonomisk betragtning i forhold til det konkrete krav, som sagen drejer sig om, ikke betale sig at anlægge et individuelt søgsmål om kravet.

Det er imidlertid afgørende, om kravene »almindeligvis« kan forventes fremmet ved individuelle søgsmål, og denne betingelse kan være opfyldt, selv om enkelte af de krav, gruppesøgsmålet angår, kan forventes fremmet ved individuelle søgsmål. Retten skal på den baggrund foretage en samlet

konkret vurdering af sagens omstændigheder, når et gruppesøgsmål efter frameldingsmodellen skal godkendes.

Justitsministeriet finder det i øvrigt naturligt, at retten tager de enkelte kravs størrelse i betragtning ved sin afgørelse. Retten bør i den forbindelse sammenholde kravenes størrelse med den almindelige samfunds- og prisudvikling.

2.10. Øvrige spørgsmål

2.10.1. Høringssvar

Copenhagen Business School (CBS) har om retsplejelovens § 254 f, stk. 2, anført, at bestemmelsen ikke forekommer hensigtsmæssigt formuleret. Den giver det indtryk, at kun afgørelser om konnekse krav er bindende, hvorimod meningen må være, at kun konnekse modkrav kan fremføres. Endvidere bør der etableres hjemmel til, at retten kan henvise modkrav til en særskilt sag, idet modkrav vil kunne lamme et gruppesøgsmål. En sådan hjemmel kan tilvejebringes ved at give retten mulighed for ved fastlæggelsen at tage stilling til, om modkrav kan behandles under sagen.

CBS har endvidere anført, at et gruppemedlem, for så vidt angår den pågældendes krav, kan videreføre sagen som et individuelt søgsmål, hvis gruppesøgsmålet afvises, jf. retsplejelovens § 254 g, stk. 2. Som følge heraf vil forældelse være afbrudt med virkning fra gruppesøgsmålets anlæg. Det er dog ifølge CBS omtvistet, hvorvidt man kan tale om et ”gruppesøgsmål”, før det er godkendt, og hvorvidt man kan tale om et ”gruppemedlem”, før rammen er fastsat. CBS finder det på den baggrund hensigtsmæssigt at præcisere bestemmelsen.

Et beslægtet spørgsmål gør sig ifølge CBS gældende for så vist angår krav på procesrente og retsafgift. Det er i de tre bankTrelleborg-sager antaget af både landsretten og Højesteret, at den retsafgiftspligtige genstand først opstår i takt med, at tilmeldingerne indgår. I det typiske tilfælde, hvor sagsøger ikke selv har et krav, men foreslår sig selv som grupperepræsentant, er der derfor ingen sagsværdi ved sagens anlæg. Det gælder også, selv om der kræves betaling af beløb af de, der tilmelder sig gruppesøgsmålet. Der kan rejses spørgsmål om, hvorvidt der kan kræves procesrente forud for tilmeldingen til søgsmålet, idet det jo ikke er fordringshaveren, der indleder retsforfølgning. CBS har i den forbindelse bemærket, at aktionærerne, der var omfattet af rammen i bankTrelleborg gruppesøgsmål II og III, ved for-

lig opnåede erstatning på hovedstolen med tillæg af renter svarende til ca. halvdelen af procesrenten fra gruppesøgsmålenes anlæg. Retten nåede ikke at tage stilling til rammen.

2.10.2. Justitsministeriets overvejelser

2.10.2.1. Rettens afgørelser i gruppesøgsmålet har bindende virkning for de gruppemedlemmer, der er omfattet af gruppesøgsmålet, jf. retsplejelovens § 254 f, stk. 2, 1. pkt. Med hensyn til afgørelser om modkrav gælder dette dog kun krav, som udspringer af den samme kontrakt eller det samme forhold, som gruppemedlemmernes krav støttes på (konnekse krav), jf. bestemmelsens 2. pkt.

I den forbindelse fremgår det under pkt. 3.7.2, 3.7.3 og 3.7.5 i de almindelige bemærkninger til lovforslag nr. L 41, at gruppens modpart ikke under et gruppesøgsmål kan inddrage modkrav, der ikke udspringer af den samme kontrakt eller det samme forhold, som gruppemedlemmernes krav støttes på (ukonnekse modkrav).

Justitsministeriet finder på baggrund heraf, at det med tilstrækkelig klarhed fremgår af retsplejelovens § 254 f, stk. 2, 2. pkt., at alene konnekse modkrav kan behandles under et gruppesøgsmål.

Der er i retsplejeloven ikke hjemmel til at henvise et modkrav til et særskilt søgsmål, smh. retsplejelovens § 253, og ministeriet finder heller ikke fornødent grundlag for at tilvejebringe en sådan hjemmel. Som det fremgår under pkt. 3.1.7 og 3.1.8 i de almindelige bemærkninger til lovforslag nr. L 41, bør gruppesøgsmål som udgangspunkt behandles efter samme processuelle regler som individuelle søgsmål, og der bør således kun fastsættes særlige processuelle regler om behandlingen af gruppesøgsmål på de punkter, hvor der efter gruppesøgsmålets karakter er et klart behov herfor. Et sådant klart behov foreligger efter Justitsministeriets opfattelse ikke.

2.10.2.2. Efter retsplejelovens § 254 g, stk. 2, kan et gruppemedlem, der er omfattet af gruppesøgsmålet, ved skriftlig meddelelse til retten inden 4 uger indtræde som part, for så vidt angår den pågældendes krav, og videreføre sagen efter reglerne om individuelle søgsmål, såfremt gruppesøgsmålet hæves eller afvises. Som anført under pkt. 2.2.1.2 ovenfor fastslår retten, om betingelserne for behandling af kravene efter reglerne om gruppesøgsmål er opfyldt, jf. retsplejelovens §§ 254 b og 254 c, når retten udpeger en grupperepræsentant, jf. § 254 e, stk. 1. Retten fastlægger dernæst

rammen for gruppesøgsmålet, jf. § 254 e, stk. 4. Efter retsplejelovens § 254 e, stk. 5, omfatter gruppesøgsmålet de gruppemedlemmer, der har anmeldt sig gruppesøgsmålet, jf. stk. 6 og 7, medmindre retten bestemmer, at gruppesøgsmålet skal omfatte gruppemedlemmer, der ikke har frmeldt sig gruppesøgsmålet, jf. stk. 8.

På denne baggrund finder Justitsministeriet, at det klart fremgår af retsplejeloven, hvilke personer der efter § 254 g, stk. 2, ved skriftlig meddelelse kan indtræde som part for så vidt angår den pågældendes krav og videreføre sagen efter reglerne om individuelle søgsmål, hvis gruppesøgsmålet hæves eller afvises, eller hvis retten bestemmer, at et krav ikke skal være omfattet af gruppesøgsmålet. Ministeriet finder herefter, at der ikke er behov for at præcisere bestemmelsen.

2.10.2.3. Efter retsafgiftslovens § 3, stk. 1, 1. pkt., bestemmes sagens værdi efter påstanden i stævningen. Kan sagens værdi ikke bestemmes på grundlag af påstanden i stævningen, skal sagsøgeren anslå værdien så nøjagtig som muligt. Om fornødent ansætter den myndighed, der beregner afgiften, værdien ved et skøn, jf. retsafgiftslovens § 3, stk. 4. Hvis det viser sig, at sagsøgeren har betalt for lidt i retsafgift, kan retten, bortset fra de tilfælde, der er nævnt i retsafgiftslovens § 64, stk. 5 og 6, inden 6 uger efter, at den afgiftspligtige har fået kundskab om beregningen, kræve efterbetaling af for lidt beregnet retsafgift, jf. retsafgiftslovens § 66, stk. 2.

Retsafgiftslovens bestemmelser giver således domstolene, der beregner og opkræver retsafgiften i forbindelse med sagens anlæg, mulighed for at opkræve retsafgiften ved sagens anlæg, herunder ved at skønne over sagens værdi, ligesom domstolene efterfølgende har mulighed for at opkræve eventuelt for lidt betalt retsafgift. Justitsministeriet finder på den baggrund ikke behov for ændringer af retsafgiftsloven.

2.10.2.4. Rente skal betales fra forfaldsdagen, hvis denne er fastsat i forvejen, jf. rentelovens § 3, stk. 1. I andre tilfælde skal der betales rente, når der er gået 30 dage efter den dag, da fordringshaveren har afsendt eller fremsat anmodning om betaling. Skyldneren skal ikke betale rente for det tidsrum, der ligger forud for modtagelsen af anmodningen, jf. § 3, stk. 2.

Uanset rentelovens § 3, stk. 1 og 2, skal der tidligst betales rente, når der er gået 30 dage efter den dag, hvor skyldneren var i stand til at indhente de oplysninger, som må anses for nødvendige for at bedømme kravets berettigelse og størrelse, jf. § 3, stk. 3, og uanset stk. 2 og 3 skal der senest beta-

les rente fra den dag, da fordringshaveren begyndte retsforfølgning til betaling af gælden, jf. § 3, stk. 4. Hvor særlige forhold begrunder det, kan retten bestemme, at rente skal betales fra et tidligere eller senere tidspunkt, jf. § 3, stk. 5, 1. pkt.

Efter rentelovens § 5, stk. 1, 1. pkt., fastsættes renten efter forfaldsdagen til en årlig rente, der svarer til den fastsatte referencesats med et tillæg af på 8 pct. Hvor særlige forhold begrunder det, kan retten bestemme, at der skal betales en højere eller lavere rente. Ved fordringer i henhold til aftaler som nævnt i rentelovens § 1, stk. 4, kan retten dog alene bestemme, at der skal betales en højere rente, jf. § 5, stk. 3.

Justitsministeriet finder, at renteloven giver retten tilstrækkelige muligheder for at udmåle procesrenten, herunder fastsætte begyndelsestidspunktet for dens beregning, i sager, der behandles efter reglerne om gruppesøgsmål, og som vedrører betaling af pengebeløb. Justitsministeriet finder på den baggrund ikke behov for foreslå ændringer af renteloven.

3. Konklusion

På baggrund af beskrivelsen af de sager, som har været gennemført efter reglerne om gruppesøgsmål, og de modtagne høringssvar er det Justitsministeriets opfattelse, at reglerne om gruppesøgsmål fungerer efter hensigten.

Justitsministeriet finder derfor, at der ikke er behov for at foreslå ændringer eller præciseringer af de gældende regler i retsplejeloven om gruppesøgsmål som vedtaget ved lov nr. 181 af 28. februar 2007 eller øvrige love, der måtte have betydning for anvendelsen af reglerne om gruppesøgsmål.

Justitsministeriet vil på den anførte baggrund i denne folketingssamling fremsætte lovforslag om at ophæve revisionsklausulen i § 8, stk. 3, i lov nr. 181 af 28. februar 2007 om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love (Gruppesøgsmål m.v.).